ПОЈЕДИНИ БРОЈ 1 ДИНАР.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 300 дин. на годину, 150 дин. на пола године, 75 дин. на четврт год. за 1 месец 25 д.; за Америку 8 долара на годину. — Претплатити се може бар на један месец.

„Застава“ излази дневно у 6 часова ујутро.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ђуре Јакшића улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Власник: Акциони Одбор Војвођ. Радикала.

Број 69. Нови Сад, у петак 27. марта 1925. Година LVI.

Радићевци, на изборе!

Колика је велика разлика између оног, што се установило споља, и оног, што говоре радићевци и њихови савезници овде код нас у Народној Скупштини.

На основу оног што је установљено у земљама европским о раду и пропаганди бољшевика из Русије, ми имамо само једно: казнити и Радића и радићевце због веза њихових са бољшевицима. Радић из затвора наглашава, да и њега веже све, што закључи његова странка. Странка се опет солидарише са сваком гестом свога шефа и са његовим радом — кад побеже оно у иностранство — са Москвом и московским агентима у Бечу и Лондону. Значи да су за онај рад и оне везе са бољшевицима сви солидарни.

Међународна Лига за борбу против Треће Интернационале пак каже: „Трећа Интернационала је опасна организација за све друштвене класе... Она је опасна по мир и цивилизацију. С њом се мора стално водити борба. Она прети сигурности сваке државе. Трећу Интернационалу треба законом забранити у свакој држави, јер подстрекава на злочине и преступе против унутрашње сигурности сваког народа и против државног уређења“.

Главни центар свих тих струја бољшевичких је Беч. Из њега се води пропаганда против нас и свих балканских држава. С тим људима је Радић, кад је побегао из државе, био стално у вези радећи на организацији непријатеља против наше државе. Одатле воде његове везе са Александровим, пробуђеним Мађарима, комунистима из свих држава.

И наша држава као и друге су створиле закон, како ће се против тих непријатеља сачувати и одбранити.

На основу закона повучени су на одговорност они, који згрешише против отаџбине. Тако се ради код нас, а тако се већ радило и у другим државама, где се злотвори дигоше на своју рођену матер, отаџбину.

Видевши, да ће доћи до озбиљног обрачуна између државе и њезиних непријатеља, радићевци су се — тргли.

То сад посведочава и — Радић. Најновијом изјавом каже он: да су они монархисти и да су за династију Карађорђевића.

Али у исто време кад и Радић из затвора поручује да чује свет о промени његовој; кад и опозициони блок то наглашава, долази нови председник радићеваца Павле Радић и говори о Масарику и његовом односу према Словацима алудирајући на Пашића и однос наш према Хрватима наглашујући да Хрвати нису ослобођени.

Са тима људима, према свему изнесеном, не може човек бити никад начисто. Они ретерирају. Повлаче се на свима линијама, али никад да кажу шта хоће.

Нарочито наглашавамо, да треба овом приликом само једно имати на уму: окренути оријентацијом тачно према Београду.

Није тешко то учинити ако хоће радићевци да се покажу као честити политичара и поштени људи.

Нека иду на изборе!

Тамо пред масом поштено признати, да су народне вође његове досад рђаво водили. Народу рећи, да је оријентација према Београду једина добра, једина у интересу и државе и Хрвата, и на том основу тражити ново поверење. Ако је основа здрава, народ не може бити противан. Тим пре неће бити противан, што народ хоће и жели споразум Овај пут најбољи. Шеф наше странке је апсолутно показао најбољи и најморалнији пут кад је рекао: Народ даје поверење. Изволите радићевци пред народ. Реците му, да сте променули мишљење и на том основу тражити ново поверење. Учинићете тако најбољи гест и дати најчвршћа доказа, да сте готови на рад на новој основи која води и вашем сарађивању на јединству државе и народа.

Н. Сад, 26. марта 1925 г.

Censór.

Ситуација

Око радићевских мандата

Њ. В. Краљ у Тополи — Оптужба министра унутр. дела

МЛ. Београд, 26. марта Са данашњим даном настављена је још интензивнија дискусија о радићевским мандатима. Говорило је више радићеваца. Парламенат је учествовао у прослави француског дана, који је свечано и достојно прослављен у свим културним институцијама у Београду. У парламенту је владала потпуна једнодушност у исказу пијетета према Француској: радићевци је славе због Ерио-а, а радикали због старих веза и братства по оружју!

Било је неколико аудијенција. Краљ се интересовао за расположење парламента у питању радићевских мандата. Од стране блока био је у аудијенцији др Спахо. После ове аудијенције одржали су блокашки прваци седницу, на којој је Спахо реферисао о аудијенцији.

У Двору су били још г.г. Пашић, Љ. Јовановић и Нинчић. После ових извештаја, сматрајући ситуацију нормалном. Краљ је са Краљицом вечерас отишао у Тополу.

Седница Народне Скупштине трајала је цео дан и завршена је вечерас у 8 сати.

Због тога није одржана седница радикалног клуба него је одложена за сутра ујутро.

Вечерашње „Новости“ су заплењене због тенденциозних и нетачних извештаја о политичкој ситуацији.

Седница Нар. Скупштине

Седница је почела у 9 и по часова. Секретар чита оставке народних посланика, који су изабрани на више места. Седница је текла изпочетка мирно. Први је добио реч г. Коста Тимотијевић.

Он говори о закону о заштити државе. Тврди, да у питању поништења радићевских мандата већина још нема мишљења. Износи историјат о доношењу закона о заштити државе, а нарочито подвлачи значење § чл. 18., који да је уперен само против комуниста. Радићевци нису комунисте. Тврди, да су радикали били много опаснији од радићеваца у својој младости. Прича о том и говори о Пашићевим везама некада са иностранством и баш с Русијом Утврђује, да су радикали дизали народ на буну против регуларне војске. Радићевци су млађа браћа радикала!

Радић је мање опасан од г. Пашића. Тврди, да су радићевци еволуирали и напустили свој програм. Нема две душе ни два менталитета у нашој земљи. Хрвати нису у земљи пасторци, него браћа. Апелује на Скупштину, да овај спор реши, јер трпи привреда земље. Апелује на старије радикале, а од млађих диже руке! Покушајте, каже, прво милом, па онда истом силом!

На то је устао г. Божа Максимовић и одржао сјајно документован говор, који је трајао 2 сата. Он образлаже владину оптужбу против ХРССа. Приказује у правом светлу однос сељачке интернационале према трећој интернационали и отуд однос Радићев према обема. Учење треће интернационале је: одвајање од социјализма и рушење друштвеног поретка револуцијом у свим земљама, а не само индустријализованим.

После неуспеха у индустр. земљама окренули су се бољшевици сељачким државама и националним мањинама. То није еволуција, него само тактика. Говори о црвеној сељачкој интернационали и сматра је попуњавањем бољшевичких редова за невољу. Та сељ. интернационала није никад самостална. Она је филијал, секција. Цитира документе, говоре Зиновјева и др. о замишљеној сарадњи радника и сељака на револуцији за бољшевичке циљеве.

Најјачи доказ је тај, да је средиште ове интернационале у Москви. Показује аутентична документа нађена код Радића у рупи.

Радић је ушао у интернационалу без икакве ограде. Након тога је, у смислу III. интернационале, попуњен и програм ХРСС-а додатком, штампаним у „Божићњици“. Побија Трумбића и Уроића, да је ХРСС. „миротворна“. Говор је учинио веома снажан утисак, јер је поткрепљен необоривим документима.

По том настају дуга објашњења између Трумбића, Уроића и Максимовића.

Председник прекида Трумбића и одаје хвалу Француској, чијој прослави је намењен данашњи дан. Говоре Спалајковић и Павле Радић (овај прича о слободарској Француској, која узима у заштиту потлачене народе, какав је данас и хрватски!). Негодовање. Послан је телеграфски поздрав.

После подне су говорили радићевци Шуперина и Јагатић, те уз бурно одобравање Милутин Драговић, радикал и најзад Немац Мозер.

Политичке вести

Наш спор са Румунијом

Почетком марта о. г, требале су се састати у Темишвару обостране делегације да доконају питање о жељезничкој прузи Базијаш—Бела Црква—Ветин и Темишвар. Но и овога пута разићоше се те делегације на неизвесно време. — Питање ове пруге није замршене природе и да постоје какве нарочите компликације, а да се није могло у низу од 6 година расветлити и одстранити, осим ако не постоје код Румуна какве задње мисли.

Успостава ове жељезничке пруге била би повод, да се и погранични промет доведе у интересу обе стране у ред. Наша би влада требала да поведе одлучну реч, да се како то питање те жељезничке пруге, тако и погранични промет једном докона, а свакако би то требали да имају у виду и народни посланици г. г. др. Д. Гргин и др. Негосим Живковић, јер у том погледу највише страдају привредно вароши Вршац и Бела Црква.

Распадање коалиције мађарске владе

У прошлу недељу одржан је у Пешти скуп делегата мађ. странке малих поседника. Та је странка сада члан владине коалиције. Међутим на скупу делегата осуђена је влада због новог реакционарног изборног закона и позвати су посланици странке или да положе своје мандате или у противном случају да се сматрају искљученим из странке.

Неки посланици ове странке већ су се повиновали одлуци скупа странчких делегата и иступили из владине коалиције. Овај нови покрет нанеће Бетленовој влади несумњиво много тешкоће, јер је странка малих поседника доста јака у мађарском народу.

Турска против Енглеске

По турским званичним извештајима устанак у Курдистану је угушен и турске владине трупе заузеле су све побуњеничке крајеве. Насупрот овим извештајима енглески листови јављају, да је цео тај курдистански устанак само намештена ствар, јер је ангорској влади требао добар изговор, како би могла своје трупе мобилисати и послати у Ирак на границу енглеским поседима у Месопотамији. За Енглезе је већ јасно, да се Ангора спрема против њих и да ће можда већ за кратко време доћи до борбе због Мосула. Енглески листови међутим прете Турској, која се вара ако мисли да ће Енглези бити попустљиви као Французи у Сирији.

Да велике силе нису помагале Турску против Грчке у Малој Азији, не би сада на њих дошао ред.

Критично стање у Мисиру

На скорашњим изборима у Мисиру добила је влада подједнак број мандата као и опозиција. Па ипак, када је пре неки дан по отварању мисирског парламента дошло до избора председника, добио је вођа националиста Зоглул-паша 121 према 85 гласова.

На овај исход гласања влада је одмах демисионирала, а краљ Фуад је распустио парламенат. Дан нових избора још није одређен. Мисирске националисте међутим већ сада су повели врло живу акцију. Расположење у Каиру и по целој држави врло је раздражљиво; мржња против Енглеса сваки час избија. Влада предузима све мере само да не дође до сукоба са Енглезима, што би имало врло тешких последица по независност Мисира.

Преговори са Пољском

Ових дана отпочеће у Варшави преговори између заступника наше и пољске владе. Преговори се воде око закључивања тарифног споразума, који би олакшао превоз робе из обе државе преко Румуније.

Нема сумње да је и за нашу државу као и за Пољску од врло велике важности, да се тај тарифни споразум што пре оствари, јер ће тиме много да ојачају трговинске а и политичке и културне везе између ове две словенске државе. Пољска треба наше неке производе као што и нама требају неки пољски производи.

У пожељу претплатницима „Заставе“

За који дан је 1. април, када истиче претплата за прву четврт, а отвара се претплата за другу четврт. Молимо све наше п. претплатнике да нам одмах изволе обновити претплату, како не би дошло до обустављања листа. Дужнике пак упозоравамо да дуг одмах измире, јер ћемо им имена објавити у листу.

Нови Сад, крајем марта 1925.

Администрација „Заставе“.

Новосадске новости

Нови Сад, 26. марта.

— **Ноћни разбојнички напад.** Јуче је стигао у Нови Сад г. Стеван Максимовић, порески чиновник из Вршца, кога је ујео бесан кер и који је дошао да потражи лека у овдашњем Пастерском заводу. Максимовић је стигао касно увече, па је одмах отишао у завод. Међутим, њему је речено, да увече не може бити примљен, него да дође данас ујутро. Враћајући се у варош, г. Максимовића су у близини Калварије, на Футошком путу, напали два непозната разбојника, ухватили га за руке и отели му из џепа 1600 динара, а по томе се изгубили у ноћи. На запомагање г. Максимовића није дошао нико, јер у то доба (1/2 12 ноћу) није у околини било ни живе душе. Полиција, којој је поднета пријава, покренула је истрагу.

— **Обијена буда.** Ноћас су непознати лопови обили буду Василија Тарађини, руског избеглице, на улазу у шеталиште. Лопови су из буде украли разног слаткиша и новаца у вредности 300 дин.

— **Окраден на спавању.** Стева Чубрић, ратар, дошао је у Нови Сад и одсео у једној гостионици на Темеринском друму. Непознати лопов мислећи да Стева има новаца, просекао му је приликом спавања џеп и оданде украо један сточни пасош и 120 дин. Полиција трага.

— **Потерница.** Судбени сто у Сексарду (Мађарска) расписао је потерницу за Гезом Кемивешом и Стеваном Кеви, који су оптужени за хотимично убијство и подизање буне.

— **Наставља се рад на градском буџету.** Сутра се наставља рад на градском буџету, који је последних дана био обустављен. Овога пута радиће заједно економски, финансијски, правни и прорачунски одбор. Рад ће се наставити убрзаним темпом, како би буџет био што пре готов. Интересантно је је то да град мора да плати држави 300.000 динара на име преписне пристојбе приликом продаје градске болнице, која је пре три године продата за багателну цену од 3 милијона дин., док данас само унутрашњи уређај стаје најмање два пута толико, а да не говоримо о зградама, које репрезентирају вредност од 7—8 милијона динара.

Резултати избора у бројкама

Избори 8-ог фебруара о. г. дали су у многом погледу врло занимљиве резултате. Свега је гласало 2,440.487 бирача, што просечно износи 76·5 постотака, јер је целокупан број уписаних бирача у целој држави износио 3,191.086. Број бирача порастао је од 1923. год. за 238.179 у процентима више од 25. Прираштај бирача је дакле врло леп. Највећи прираштај бирача исказан је у Хрватској и Славонији (56 хиљада) затим у Војводини (48 хиљада), но у процентима према броју становништва Војводина долази на прво место.

По учешћу на изборима поједине покрајине показале су ове резултате: Босна и Херцеговина дала је 82·3% гласова од укупних својих бирача, Хрватска и Славонија 79·7%, Шумадија 78·2%. Војводина 76%. Од округа најјаче учешће у изборима показали су ваљевски (86%) и тузлански (85·3%) а најмање кумановски (62·7% и суботички (61·4%).

У цедој држави истакнуто је било 410 кандидатских места. У једном округу било је највише 15 листа.

Изборни закон иде у корист великих странака, зато се и десило, да су многе мање странке остале без мандата. Национални блок као најкомпактнија страначка групација добио је надполовичну већину мандата, ма да су опозиционе странке све заједно добиле више гласова. Ипак су избори донели очекиване резултате.

Са Хигијенске Изложбе

Посета Хигијенске Изложбе у Н. Саду и надаље је веома обилна. Осамнаестога дана Изложбе, у среду 25. о. м. број посетилаца прешао је 26-ту хиљаду. У последње време се запажа нарочито интересовање посетилаца из ближе и даље околине. Из појединих села долазе читаве депутације, а исто тако се могла ових дана видети пред Домом Нар. Здравља многобројна сељачка кола која су довезла посетиоце из околних општина. У понедељак посетио је Изложбу одличан странац, изасланик Рокфелерова Института, малариолог др. Хакет, који на свом путу по Европи изучава здравствене прилике појединих држава. Др. Хакет, на кога је одлично уређење и веома обилна посета изложбе учинила дубок утисак, изразио је веома ласкавим речима своје признање инспектору г. дру Л. Марковићу и г. дру Вл. Јојкићу.

Ових дана се очекује још један врло одличан гост са стране, председник Хигијенске Секције Лиге Народа, проф. др. Рајхман. На своме путу у Скопље, — где ће 5. априла присуствовати свечаном отварању Института за тропске болести, свратиће г. др. Рајхман и у наш град и посетити Хигијенску Изложбу.

Најзад има да се забележи да је врло занимљива демографска збирка дра Радивоја Симоновића допуњена новим ванредно лепим снимцима ликова из разних крајева нашег народа, који по својој лепоти и карактеристици типова превазилазе досад изложене; ови нови снимци биће данас по подне стављени на углед посетиоцима Изложбе.

Партијско кретање

Радик. организација у Хоргошу

На дан 15. марта о. г. одржан је у Хоргошу годишњи збор Народне Радикалне странке, на коме је присуствовало преко 300 чланова.

На збору је Месна Управа изнела цео свој прошлогодишњи рад и истовремено поднела оставку.

Збор је једногласно захвалио старој управи на њеном добром и савесном раду у корист Народне Радикалне странке и за привременог председника збора изабран је г. Таша Гавански општ. бележник који се захваљује збору, на повереном му месту и истиче цео прошлогодишњи рад старе управе нова корист и добро Месне Организације и предлаже да се изабере нова управа.

Збор једногласно усваја предлог привременог председника г. Гаванског и према томе је изабрата нова управа и то: За председника госп. Сима Лазаревић досадањи председник; за потпредседника Рада Старчевић, оптант; за секретара Милорад Томић, агроном; за благајника Јустин Брцановић; чланови Управног Одбора: Лука Књежевић, насељеник, Стева Књежевић, добровољац, Милан Недељков, оптант, Стеван Божин, оптант, Милош Власић, колониста, Рада Тодоров, колониста, Ст. Тодоров, оптант, Гавра Јабланов, оптант, Душан Дилбер, оптант, Жарко Бајин, оптант, Ђура Белеслин, оптант, Илија Данићић, добровољац.

У Надзорни Одбор: Славко Катанић, помоћ. држав. комесара, Бранко Гаврић, порезни бележник, Светозар Туцаков, оптант, Милан Стојков, оптант, Живко Малуцевић, оптант.

Ново изабрани председник Г. Сима Лазаревић захваљује се збору на поверењу, и пошто је дневни ред исцрпљен то председник затвара збор.

Председник Сима Лазаревић, секретар Милорад Томић.

Репертоар Нар. позоришта

Четвртак: „Француски дан“ „За круну“ (са повластицама).

Петак: „Корневиљска звона“ (са повластицама) г. Марјашец у улози Гаспара.

Субота: „За круну“ (са повл.).

Недеља: дневна „Корневиљска звона“.

Прилог уређењу наше цркве

Свештеничке плате

(Свршетак.)

Узмимо у расматрање и друго истовремено решење В. У. Савета од 1924 г., којим уређује протопресвитерску пристојбу, па ћемо се уверити, да су чланови В. У. Савета свештеничког реда свакако сами окружни протопрезвитери и они са парохије I. плаћ. разреда! Код уређивања пристојбе промењен је не само основ, него и перценат, те се добија свота несаразмерна свештеничким повишицама. Ваља овом приликом напоменути, да се сва ова предметна решења свих црквених органа, како Епарх. конзисторија исто тако и В. У. Савета одликују нарочито овима двема особинама: не благовременошћу и неодлучношћу.

Неблаговремена су, јер не држе у виду рачунску годину, већ увек долазе касно, када су предрачуни црквених општина већ одобрени. Истина, тако се поступа и при уређењу плате државних чиновника, али црквене се општине и црквене власти не смеју угледати на државу из простог разлога, што су предрачуни многих црквених општина основани искључиво на порезу, те су многе општине морале двапут у години да избацују прирез. Није свака црквена општина у том сретном положају, да може у свако доба да поднесе те промене, ма да су за тако дугог автономног живота могле и требале бити, да се водила чврста управа у њима и да је било строгог надзора над њима. Зна се колико је наш народ тесногруд баш према свештенству, па се ипак оставило на вољу црквеним општинама, да изврше или не изврше решења виших власти. Ако се свештеник жали због неизвршења наредаба, онда се тај поступак квалификује: „тужио попа општину;“ „довео попа ексекуцију против општине.“ Због неодлучног начина наређивања многима свештеницима био је горак сваки додатак, многи су дошли у сукоб не само са црквеном општином него и са целом парохијом. Те борбе свештеника и црквеном општином онемогућавају пастирствовање, руше углед свештенства и поткопавају православну цркву. Као еклатантан пример неодлучности, полутанства, непознавања народне душе, црквеног живота и свештеничких прилика и неприлика нека послужи оно решење В. У. Савета од 1924 г. којим ставља у дужност црквеним општинама да плаћају све јавне терете избачене на парох. сесије а „црквене општине могу од свештеничких принадлежности повратити те своте. Дали морају или неморају црк. општине, да потраже натраг те плаћене дажбине? Стоји им од воље! Па јели то паметан поступак навалице давати прилике пастви да заповеда пастиру; доводити овога у зависност од пастве, понижавати га, излагати милости и немилости оних, које он треба да учи и води?! Па ко ће и у овом случају проћи најгоре? Опет она бедна браћа на најслабијим парохијама, јер баш њихове сиромашне црквене општине неће хтети, ако не морају, да поднесу и тај терет место својих свештеника, па макар ови били и узорни пастири и најбеднији сиромаси!

Ако уређење државе иде споро и са натегом, разумљиво је, јер у њеном крилу има свакојаких елемената, а међу њеним чиновницима има и таквих, који је намерно руше, али да уређење православне цркве иде тако тешко и споро, то не можемо разумети, ако тек не предпоставимо оно што је најстрашније. да и међу црквеним функционерима имаде безверника, безбожника и себичњака сваке руке, који ју намерно руше.

Из Русије

Јављају совјетске новине да је сазван у Москву за 5. мај пети конгрес свих совјетских новинара.

Централни извршни одбор руске комунистичке странке решио је, да 28. априла сазове редовну конференцију странке. Том приликом доћи ће у Москву делегати губернијских и покрајинских одбора, централних народних организација, среских секција и армадних организација.

Томотске златне пољане у јакутској области још увек привлаче многе караване, које долазе са свих страна Сибира и целе Русије. Јакутски се је совјет забринуо, како ће да стане на пут тој огромној навали света. Пошто нису ништа помогле ни страже, јер су људи жељни богатства увек нашли пут и начин, како да се прокриумчаре, издат је проглас којим се народ упозорава, да људи долазећи у Алдан иду у сигурну смрт, јер је услед изненадне навале толиког народа у крају завладала глад. Месне организације немају ни средстава ни начина, да помогну толиким несрећницима.

Уштипци

— Ломе се, ломе —

Није лако бити црвени републиканац, па салдумити у словенско плаветнило. Видели смо, шта је стало зноја посланика сељака Ковачевића и Уројића.

Њиховим сељачким капуташима иде то много лакше Ако салдуме, знају и зашто. Они су задовољни, што су упецали великога шумадинског представника Бубу Давидовића*) на удицу федерализма, јер и он је потписао споразум, да ће по новом Уставу бити један „заједнички“ парламенат (а колико посебних? — то га се не тиче).

Још не могу да прогутају кнедлу у грлу. — Ма да су велики католици, не могу да признају државно тројство: Један наследни краљ, једна влада, један парламенат. Да то кажу, готов рачун!

Ломе се, ломе! **Твердо.**

*) Каква Буба? пита слагач. Ваљда Љуба? — Писац одговари: Знам, да је нека животиња, а да ли спада мрав у бубе, то питај професора зоологије.

Љубитељима уметности у пажњу

У Ср. Карловцима живи у великој сиротињи и скромности пуковник Александар Рједкин, кога је тешка борба за хлеб свакидањи навела, да нађе у себи нешто, што ни сам није знао да има: особити дар у израђивању ба-рељифа, т. ј. испупчених слика у дрвету (шљиви, липи) који је дар трудом дотерао управо до савршенства.

Човек чисто не може да верује, да је једним малим ножићем у мртво дрво кадар вештак да унесе толико лепоте и живота. Његов св. Ђурађ у борби са аждајом (на коњу), кога сам имао прилике да видим, јесте право вештачко дело, у коме се стиче све што пластична уметност може да пружи: потпуна природа, пропорција, познавање анатомије човека и животиње, напрегнути мишићи, набори на оделу и телу, минуцијозна тачност, све је то тако савршено, да се човек мора дивити. Не мање је савршена и биста (попрсје) руског гранатира, из једног комада, на којој су очи тако вештачки израђене, да те прати погледом као живо биће. О дивним оквирима по старинским узорцима да и не говорим. Исти вештак, непознат нашем свету, шаље своје послове по наруџбини у Француску, где су те ствари јако цењене, а зашто не би и ми употребили ту прилику, те наше имућније црквене општине не би украсиле своје иконостасе оваким ремек делима? А и приватне куће, писаћи столови и т. д. били би много украшени оваквим творевинама вештине а уз то би (по наруџбини) приказивале човеку, оно, што воли да има увек пред очима.

Стога најтоплије препоручујемо овог руског вештака нашој српској публици. Н.

За путнике у иностранство

Сваковрсне визуме у посланствима за један дан преко властитога курира набавља банкарска и мењачка радња Лајоша Лустига, Нови Сад, Краља Александра 13.

ВЕСТИ

— **Новосадска Трг. Омладина**, извештава све своје редовне чланове, да ће се у суботу 28-ог о. м. у 8½ часова увече одржати XXI. редовна главна скупштина у друштвеном дому. Овом приликом треба сваки редовни члан да дође. Управа.

— **Тестаменат једне руске патриоткиње.** Руска богаташица Литвинова, која је позната под надимком „краљица чаја“, оставила је тестаментарно цело своје имање поглавици царске куће Романова. Имање Литвинове налази се у Кини и Француској; то се имање цени на 40 милиона долара. Литвинова је ево то грдно имање завештала у сврху антибољшевичке војне акције.

— **Народи који изумиру.** У Палестини има четири народа, који преживљују последње дане свога опстанка. Од Карита живи још свега 15 људи и 4 жене. Самарићана има свега још око 150, ма да су још за време Христово заузимали читаву покрајину. Исто тако ће нестати и Нусаира, једно аропско племе, као и Метавила, који због своје верске фанатичности неће ни са киме да се мешају, а њих сваким даном све више нестаје бројно.

— **Нестајање људи у Пешти.** Поред епидемије самоубијстава у Пешти се од неког доба појавило ново зло: нестајање људи. За младе девојке још се може претпоставити куда нестају, јер трговина белим робљем највише жртава носи из Мађарске. Међутим сада нестају људи у Пешти без разлике на род и доба. За последња три месеца пријављено је пештанској полицији преко хиљаду и двеста случајева нестајања. Права Содома и Гомора.

— **Неписменост у чехословачкој војсци.** По званичној статистици у чехословачкој војсци било је лањске године свега 5080 неписмених. По народности било је аналфабета Чеха 0·4 процента, Немаца 0·71, Мађара 4.47, Словака 10.65 и Русина 35.62 процента. Потпуно је научило читати и писати седамдесет од сто.

— **Српско ванат. певачко друштво „Невен“** приређује у суботу 28. марта 1925. весело вече у просторијама официрског дома код г. Мана Бубња, на које овим позива све своје пријатеље. Почетак у 8 сати увече. Улаз бесплатан. Управа.

— **Умрла бивша мексиканска царица.** У свом замку крај Брисла умрла је у 85-ој години живота некадања мексиканска царица Шарлота Она се као кћи белгијског краља Леополда I. године 1857. удала за ерцхерцога Максимилијана, млађег брата Фрање Јосифа. Трагична смрт њеногa мужа, који је од побуњеника погубљен у Мексику 1867., помутио је њен ум и од тога доба она је умно оболела провела стално у своме замку све до своје смрти.

— **Аустријска влада против комуниста.** У последње време накупило се у Бечу и у другим аустријским градовима врло велик број комунистичких избеглица агитатора из разних држава. Аустријска влада донела је стога одлуку да онемогући даље надолажење тих комунистичких агитатора и да спречи сваку комунистичку акцију у држави Досадило се и Аустријанцима вршљање комуниста у њиховој држави.

— **Удружење Трговаца и Индустријалаца** у Новом Саду одржаће у недељу 29. о. м. у 10 часова пре подне у властитим просторијама своју годишњу ред. скупштину. На дневном реду је избор председника и 8 чланова Управе. Позивају се сви редовни чланови Удружења да на горњу скупштину неизоставно дођу. — Секретаријат Удружења Трговаца и Индустријалаца.

— **Примери за углед.** У Музичко Друштво као добротвор уписала се од установа Женска Читаоница „Посестрима“, са улогом од 1000 Дин. Нека се на њу угледају и имућније корпорације. Г. Васа Матић, који се показао као велики пријатељ овога друштва, издао је препоруку на 22 финансиске управе у Војводини за растурање цигаља за Музички Дом и скупио 18 помажућих и 3 редовна члана. Управа им изриче највећу благодарност. Помажући чланови М. Д.: П. Љотић, Др. Н. Мрвош, М. Мазалин, Ив. Сергејев, Д. Петровић, Л. Пешић, Ив. Бранковић, Д. Костић, Р. Јанковић. Позивају се сва певачка друштва у Војводини, да се писмено јаве тајнику М. Д. Стевану Поповићу, Кисачка ул. 41.

— **Парастос.** У суботу 28. о. м. у пола 12 одржаће се у св. саборној цркви шестонедељни парастос у покој душе Др. Александра Коде.

651 1—1

ПРИВРЕДА

Српска Кредитна Банка и Штедионица д. д. у Белој Цркви

У недељу, 2. (15.) марта о. г. одржана је 22 редовна главна годишња скупштина деоничара Српске Кредитне Банке и Штедионице у Белој Цркви.

Пошто је према друштвеним правилима довољан број акционара са прописаним бројем депонованих деоница био присутан, отворио је председник Управног Одбора г. др. Богдан Радосављевић скупштину и како су изабрани два оверача скупштинског записника, прочитао је као перовођа г. директор Јанкулов извештај Управног и Надзорног Одзора, који су једногласно усвојени, а тако исто и предлог Управног Одбора о подели чисте добити, која износи динара. 243.107·75.

Овај чисто српски завод за време свог битисања радио је на строго солидној основи неупуштајући се ни у каква ризична предузећа, јер му је поглавита сврха била и остала да служи једино интересима нашег српског живља. Ал да се је до таквог лепог резултата могло доћи, заслуга је строго савесних људи у Управном и Надзорном Одбору.

Из кратког, али стварног извештаја вадимо ове редове: „Избегавали смо и ове године, као и до сада одобравање дугорочних зајмова, већ смо строго пазили, да одржимо потпуну мобилност поверених нам капитала, тако, да смо у стању, у свако доба и без трговаца, већи део наше активе у најкраће време претворити у готов новац“. Тако исто исплићивали смо улоге без икаквог ограничавања, те је и поверење клијентеле према нашем заводу стално расло, што се најбоље види из знатног пораста улога на штедњу. Невероватно висока камата је страховита невоља, која може произвести у нашем привредном животу тешке трзавице, а држећи се вазда оног принципа, који је приликом оснивања овог завода постављен, ми смо пружили нашој клијентели што повољније кредите, да би тиме нашој привреди од што веће користи били“.

Крајем 1924. износили су улози преко 5,240.000 динара — Целокупан промет у 1924. био је преко 120 милиона динара, а укупни приход 1,138.297 дин. 44 пара, а укупни расход 895.189 дин. 69 пара, а према подели чисте добити нормирано је 14 динара дивиденде по свакој акцији.

Скупштина је одала једногласно како Управном, тако и Надзорном Одбору апсолуторију, а ми, додајући, велимо — савесном чиновништву Српске Кредитне Банке и Штедионице.

БЕРЗА

Новосадска продуктна и ефектна берза.

Нови Сад, 24. марта 1925

Тенденција лабава.

Нотирано је:

Пшеница бачка 460 — до 460 —

Јечам: бачки —·—.

Зоб: бачки —·—.

Кукуруз: бачки 175·— до 175·—.

Брашно: пшенично бачко № 0gg 650·— № 0g —·— № 2 —·— № 5 —·— № 6 —·— № 7 —·— № 8 за пићу —·—.

Мекиње: пшеничне бачке 190·—

Берза у Цириху 24. марта у 16·45 с. Београд 817·50 Париз 27·27, Лондон 2480·25, Њујорк 518·25, Белгија 2645 Италија 2110·—, Шпанија —·— Холандија —·—, Берлин —·—, Беч —·—, Софија —·—, Праг 15·35, Будимпешта 71·50, Грчка —·—, Цариград —·—, Букурешт 242·50.

Берза у Београду: слободна п. подне у 17·— с. Женева 1224·—, Праг 185·50, Лондон 303.75, Беч 8·92·—, Милано 257·—, Њујорк 63·40, Париз 331·—, Пешта —·—, Букурешт —·—, Солун —·— Софија —·—

Ар. Авала.

†

Извештавамо све сроднике, пријатеље и познанике, да ћемо у Новом Саду у Св. Саборној цркви у суботу 28. марта о. г. п 11 сати пре подне одржати годишњи парастос нашем непрежаљеном добром сину

Федору Јоцићу

на који смо слободни их позвати.

Нови Сад, 26 марта 1925. г.

Милорад и Даница Јоцић

649 1—2 са сином **Евгеном.**

ФИХТОЛИН

Јединo најбоље средство за чишћење ваздуха. Ненадмашиви екстракт за бање.

Известан шумски мирис, издатио десинфекционо средство-Тамани све бацике и микробе у ваздуху и у води.

Самопродаја за НОВИ САД и околицу

дрогерија на велико

СЛАВИЈА

409 деоничарско друштво 9—10

НОВИ САД, Стрељачка ул. 10.

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА
МИЛАН НЕДАМОВИЋ.

ПОДЛИСТАК

БЕФЕЛСКА ФИЛОЛОГИЈА

У топлој соби седим с децом поред божићне софре. Ћеретамо спомињући час један, час други моменат, што их проживесмо у Светском Рату за трајања његова од педесет и толико месеца. Разуме се, да је мало било пријатних тренутака, које смо могли споменути. Али човек има ту добру страну, да непријатности заборавља. Нарочито кад посао добро испадне за руком, онда чак ни непријатности нису толико непријатне, да их човек посваку цену избегава.

Но има у рату нечег, чега се људи радо сећају па о томе дуго причају и у свакојаку руку то препричавају.

То су — глупости. Таке ствари нарочито привлаче пажњу; упадају у очи само зато, што су глупе, абнормалне.

Рат их је изнео на површину.

Оне се додуше не тичу ратне тактике, не заривају у питање ратне среће, али су с ратом везане зато, што их је рат родио.

Рат много што — шта баци на површину, што се у обичним, нормалним приликама никад не би догодило.

Тих глупости у рату је толико, да их човек не може исцрпети.

Да отмем од заборава таку једну глупост, велику као Хималаја, испричаћу је. Она се тиче лингвистичке мудрости једног аустријског генерала.

* * *

Аустријски генерал! Знате их све. Нешто надувено, гордо, охолно. Нико мудар као они. Памети имају, да би могли позајмити целом свету. У сваком живи по један геније. Неприступачни у сваком погледу. Отвори уста, рекне, стави пункт. Пробај рећи после тога што!

Да! Чак су и у лингвистици — велики. Не друго, него — феномени.

*

Скадар на Бојани! Ко да га се не сећа, кад наша народна песма тако лепо о њему пева! Он је највећа варош у Албанији. Аустрија је ту земљу окупирала 1916. године.

Знам, кад окупација поче, први је у Скадар ушао мој пријатељ Душан. Баш на појутарје св. Јована.

Знали смо, да су Аустрију врло мало њих волели. Што се Албанаца тиче, они су је волели таман толико, колико се воли разбојник на друму, који дочека, убије и пороби. У Скадру нико о Аустрији лепе речи да изусти.

На нас војнике су гледали Арбанаси као на жуту грозницу. Чак се нису умели ни претварати него су ту мржњу и очима и поздравом показивали. Нису показивали лепо лице ни на језуитски начин. То су пак могли научити јер калуђера од тога реда било је доста у Скадру. Весела, лепа погледа ни за лек на лицу Скендербегових потомака. Мрке, дубоке очне дупље кршних Албанаца су биле хладне. Као да студен избијаше из њих.

По симпатији је Аустрија и код Албанаца била на последњем месту. Они су по осећају највише били туркофили. Али је било и србофила, италијанофила, националиста, франкофила, па чак и германофила и свих других, само не аустрофила.

Али је симпатије требало стећи. Требала је и аустрофила створити.

Тај задатак је узео на себе генерални конзул — Крал. Њега је главна команда за целу Албанију, узела у помоћ, да помогне злу.

Али је све ишло натегнуто, управо мучно.

Албанци су били тврдо убеђени, да ће Аустрија тамо у Албанији остати само кратко време. Надали су се, да ће ускоро главом безобзира морати бегати натраг. Погледали су, разговарајући се о томе, на Тарабош мислећи: одавде ћемо све једног по једног стрмоглавце у Бојану. Али како то не дође брзо, то је Кралу дало могућности, да ради и покаже успеха.

Цуњајући тамо-амо, пронашао је неке италијанофиле. Њих је узео у службу — Аустрији. Аустрија је хтела, да мало популарише свој боравак у Албанији. Лупајући главу, шта да чини и како ће циљ да постигне, дође на мисао, да издаје један лист.

„Штампа је ипак најбоље средство за пропагирање идеје, да се дође до лепог гласа“ говорио је генерални конзул Крал. Он рече и предлог би усвојен. Лист ће излазити петком и зваће се „Шкипетарска Пошта“.

Уредника нађоше у особи једног професора, пореклом Арбанаса, доктора бечког универзитета. И пођоше на посао

После мало подуже припреме једног врелог дана, кад Celsius показиваше 60° над нулом, изађе први број.

Шетају Албанци горе-доле кроз Скадар. Држе у рукама „Шкипетарску Пошту“ и — пуше се. Видех што дотле не видех: Скадранин скинуо са главе оно парче беле капице, па се хлади. Јесте врућина. Али је Скадранима врућина и споља и изнутра. Глава као вулкан.

Пролазе један поред другог, али не називају један другом: туњатјета! као обично, него немом мимиком показују један другом, да не разумеју новине.

Команда је опет хтела да види какав је утисак начинио овај њен политички гест?

Као нарочити посматрачи су мајор Јуха, капетан Марчић, оберлајтнант Томљеновић. Све сами уходе — војници аустријски.

(Свршиће се.)

—

РАЗНО

Петроград—Ленинград.

До пре светског рата, стара метропола простране руске царевине поносито је 214 година носила име Петроград, по имену свог славног и заслужног цара Петра Великог - оснивоца њеног. — После светског рата, крвавом револуцијом, велика је Русија са својим милијунима народа поништена и разбојнички заробљена, заменувши име Петроград са издајничким именом крволочног мајстора руске револуције Ленина Ленинградом.

Ленинград је данас сасвим преображен. Он је застрт са крв-црвеном бољшевичком копреном. У њему су истакнути надписи и називи, о којима се узбудљиво међу четир ока потајно прича, како је Петроград запао у гвозденим и немилостивим рукама крвничких револуционара. — Ако се укрцате у друмску жељезницу, возићете се октобарским трамвајем и изаћићете на октобарски проспект, или на октобарску станицу. На тај начин све је спојено и удешено тако, да вам је вазда пред очима и у памети споменици октобарске револуције.

Од Москве до Ленинграда траје вожња брзим возом 12 сати, где тачно приспева. Путујући у возу, кроз прозор виде се путеви, који показују трагове најжалосније слике целе Русије за време крваве револуције. Индустријска предузећа уз желез. пругама, већим су делом подељене.

Царскоје село добило је ново име „Дјетскоје село“, које је претворено у летњиковац за децу. Када пођете по Петрограду, Невски проспект прекрштен је у „Проспект 25. октобра“.—Споменик цара Александра III. изгледа сада као неко страшило, како би се народ од ужаса згрануо пред њим. Са обе стране споменика види се коњ на коме цар у јашећем ставу са написом „Страшило“, а испод написа исписани су неки иронички версови.

Данас је Ленинград претрпан са прекаленим болшевичким становницима, чији се је број у последним годинама знатно повећао. — О удесу ланске јесенске поплаве од Неве, мало је доказа, да је она направила толике штете, како су о томе болшевички часописи трубили.

Но најјошији утисак на посетиоца данашњег Ленинграда чине његове куће и палате, које крче под репарацијама. Чувена Зимска палата изгледа данас врло мизерно. А није боље ни у предградовима његовим, јер је и тамо све запуштено и у слабом стању. —

Опажа се, да се садањи властодржци труде, да би се од Ленинграда створило примерно место, у којем би опет оживео сјај царске престонице... Вел Ник

Станови у Милану.

По италијанским листовима, варошко представништво, оделење за станове у Милану, зида куће са 3000 оделења. За идуће две године одобрен је план, по којем ће се куће зидати са 4000 оделења. За чиновнике зидаће се куће са 3000 оделења, које ће чиновници уз најповољније услове лако откупити.

Катедра за полонистику у Вашингтону

На универзи у Вашингтону основана је катедра за пољски језик и тиме је пољски језик изједначен са француским и немачким. У извештају вашингтонске универзе изашао је чланак у коме се објашњава због чега је основана ова катедра. Пољски језик је богат у литератури, историјским и научним делима, има већу литературу од многих европских народа и велику традицију. То је језик бесмртних бораца за американску слободу Полацког, Кошћушка и Коперника. У Америци живи много Пољака, који су се одликовали на пољу науке, уметности и технике.

Поклон ратном сирочету

Женска Задруга у Н. Саду, приликом удаје питомице Српско-Американског Орфелината у Каменици Божане Ристић, изволела је поклонити из фонда поч. Јелене Јовановић рођ. Димитријевић, суму од 3778·50 дин. за свадбену опрему. На овој доброти, коју је Жен. Задруга указала ратном сирочету, управа Орфелината сматра за своју дужност, да у име своје и у име обдарене питомоце, овим путем изјави најсрдачнију благодарност свом добротвору.

Уједно се од стране ове управе изјављује захвалност г-ђи Мари Васе Матића и г-ђи Јованки Панаотовић, на њиховим поклонима, које су из осећаја према ратном сирочету, за исту сврху поклониле.

Каменица, 25. марта 1925.

Са најтоплијом захвалношћу:

654 1—1 **Управа Орфелината.**

Дражбени оглас.

Грађевинска дирекција у Новом Саду одржаће на основу чл. 86. и 96. зак. о држ. Рачуноводству дне 4. маја 1925. год. у 11 час. у просторијама Општег Оделења прву писмену дражбу за набавку канцеларијског материјала за Грађевинску Дирекцију у Н. Саду и за све Секције.

Предрачунска свота је дин. 34191·90.

Предрачун и услови могу се видети у Економату Грађевинске Дирекције у Новом Саду.

Кауција од 10% од предрачунске суме односно дин 3500 за домаће, а 20% односно дин. 7000 за стране поданике полаже се на благајни Обласне Финансијске Дирекције у Новом Саду на дан лицитације сходно члана 55. зак. о држ. Рачуноводству у новцу, хартијама од вредности или гарантним писмима.

Оферти таксирани са 100 дин. морају се поднети у запечаћеном коверту тога дана до 11 час. као и мустра материјала који се нуди.

Накнадне понуде као и оне које одступају од услова неће се примати. Такмичари су дужни показати исправе о својој подобности надметања (обртницу и плаћен порез).

Из канцеларије Грађевинске Дирекције у Новом Саду бр: 1980. од 17. марта 1925. године. 652 1—1

Т

Свима подручним Аграрним Заједницама у Бачкој, Банату и Срему јављамо тужну вест, да је члан нашег Управног Одбора

Душан Тодоров

преминуо 24. марта о. г. у 7 часова пре подне у Товаришеву. Савесном и агилном члану лака црна земља.

Савез Аграрних Заједница
Нови Сад.

650 1—1

Реклама је пола успеха!

КАНАЛ за хмељ и џакови у великом избору у свим величинама
уз повољне цене могу да се набаве код:
ВЛАДИСЛАВА ЛЕХА
трговца џакова, поњава и канапа — НОВИ САД —
Темеринска улица 9. Роба се шаље и у пошт. пакетима.
453 3—3

МАЛИ ОГЛАСИ

Свака реч 1 д. Подвучене речи дупло

Трговина мануфактур. робе **Огњеновић и Бајнбергер** Винковци, потребује једног млађег помоћника. — Исти мора познавати осим српског, немачки и мађарски језик те мора бити самосталан продавац. Наступ 1. априла или 1. маја. 622 3-3

Потребујем трговачкога помоћника мануфактурне и галантеријске струке за одмах, старијега првокласнога продавца и шаљаг аранжера са добрим сведоџбама. Само првокласне силе имају предност. **Димитрије Мирковић** 621 Н. ГРАДИШКА 3-3

Имање на продају са зградама и првокласним земљиштем у величини од два хектара у селу Брзану, 2½ км. удаљен од главне жељезн. станице Лапово (округ крагујевачки), продаје се одмах по најповољнијој цени. За услове и погодбу обратити се г. Миловану П. Јанићу, економу Паланка Смедеревска. 612 3—5

ПРОДАЈЕМ СВОЈУ К-У-Ћ-У из слободне руке која се налази у Кисачкој улици број 45. — Купац се може одмах усселити. Продајем и један плац 400 кв. хвата у Радичевићевој ул. број 12. погодан за зидање куће. — Упитати за цену кућевласника у Кисачкој ул. б. 45. 626 2—3

Мало зидана К-У-Ћ-А са 2 собе, кухињом и шпаиз, зидана од тврдог материјала, продаје се на вечито или се издаје у закуп. — Кућа се налази иза Темеринске капије. За поближе обратити се власнику: Пери **Весалиновићу** друмару, Римски шанчеви, — Н. Сад. 653 1—2

Купујте ГРАЂУ и све могуће грађевинске потребштине код: **Браће Иаков** СТАПАР. Са квалитетом, ценом и условима — бијемо сваку конкуренцију 623 2-5

КУЋА на продају са врло великим плацем у Шајкашком Св. Ивану. — Налази се на најлепшем и најпрометнијем месту, погодна за смештај сваког подузећа. Цена мала. Упитати се код власника Гавре Павловог у Шајкаш Св. Ивану. 637 2—3

Требам једног самосталног опанчарског раденика. Ступити може одмах. Обратити се на Миша Маковњик Кисач. 583 3—3

На продају имам салаш од 100 јутара земље са зградама и инвентаром све у једном комаду. Купац само озбиљан. Услови повољни без посредника. Споштовањем: Ђока Јаношевић, месар, Срем. Митровица. 616 2—4

Дали су вам сами болесни? Па и ако нису, а ви поручите, (и то одмах док је за раније) чувени прашак „МАСТИН“ биће те се уверити, да добро утиче на свиње. Врло мало жртвујте а велику ће те корист имати.
(Са плаћеном поштарином) 596 3—24
5 кутија „МАСТИНА“ динара 50·—
10 „ „ „ 90·—
15 „ „ „ 135·—
ЛУКА В. ВУЧКОВИЋ Н. САД код „Шпргарепе“

Намештај
уз безконкуренцијске цене:
Комп. спаваће из тврдог дрвета од Д. 4400
„ трпезарија модерне израде Д. 12.500
„ кухиња бело емајлирана Д. 1950
остали намештај у великом избору
„DOMUS“ Фабричко стоваришће собног намештаја,
БЕРНАТ ПЕСИНГ
МИТРОВИЦА, Планинска ул. 9—11.
НОВИ САД, Жељезничка 105—7.
8455 27—x

Намештај спаваће собе, трпезарија и канц. намештај док залиха траје ради преуређења фабрике
уз знатно снижене цене на мало и на велико
почев од најједноставније до најелегантније и најсолидније израде — П-Р-О-Д-А-Ј-Е:
„АТЛАС“ Д. Д.
фабрика намештаја и индустрија дрвене робе Н. САД.
116 **Плаћевне олакшице.** 20—x

Част ми је п. н. Публици до знања ставити да сам своју
Трговину ципела Код „Беле Лале“
из досадашњег локала Кр. Петра ул. 11. преместио у
Лепо зграду (Преко од варошке куће)
и тамо ћу за кратко време посао отпочети. Умољавам моје пошт. муштерије да ми набавку своје потребе дотле резервирају. С поштовањем:
Маврс Повак
610 5—x власник трговине ципела код „Лале“

Молимо да приликом закључивања посла или куповине увек назначите да сте тај оглас читали у „Застави“.

Штампарија „Застава“ д. д. Нови Сад 1925. (421)